

Sijoittamisen ja vastuullisen sijoittamisen verkkokurssi nuorille aikuisille

Santeri Järvelä

Opinnäytetyö
Syyskuu 2020-huhtikuu 2021
Liiketalouden ala
Tradenomi (AMK), finanssiala

Tekijä(t) Järvelä, Santeri	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä huhtikuu 2021
	Sivumäärä 40	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Sijoittamisen ja vastuullisen sijoittamisen verkkokurssi nuorille aikuisille		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma, finanssiala		
Työn ohjaaja(t) Anne Eskola, Ari Karsikas		
Toimeksiantaja(t) Tiina Laitala		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön taustalla vaikutti globaali sijoittamis- ja vastuullisuustrendi ja nämä trendit yhdessä. Työn taustalla vaikutti myös mediassa esiintynyt nuorten lisääntynyt sijoittamiskiinnostus. Opinnäytetyön tavoitteena oli sijoittamiseen liittyvän kirjallisuuden, sekä toimeksiantajalta löytyvän valmiin tietoperustan pohjalta tiivistää yleinen sijoittamistietous verkkokurssin muotoon nuorille sijoittamista aloitteleville aikuisille. Opinnäytetyön aihe syntyi omista kiinnostuksen kohteista, työelämän tavoitteista ja toimeksiantajan kanssa käytyjen alkukeskustelujen pohjalta.</p> <p>Työn teoreettisessa viitekehvyssä käytiin läpi sijoittamisen ja vastuullisen sijoittamisen tärkeimpiä termejä tiiviissä ja yksinkertaisessa muodossa. Teoreettinen viitekehys toimi myös tuloksena syntyneen verkkokurssin sisältöpohjana. Teoreettinen viitekehys kirjoitettiin tarkoituksella hyvin yksinkertaiseen muotoon, sillä työn kohderyhmänä toimi nuoret aloittelevat sijoittajat, joilla ei välttämättä ollut vielä lainkaan tietoa sijoittamisen termistöstä ja ammattisanoista.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena toimintatutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin avoimilla kysymyksillä verkkokyselyn muodossa kurssin testikäyttäjien keskuudessa. Kyselyn tarkoitus oli sekä tarkentaa kurssin sisällön osuvuutta, että saada tietoa nuoria sijoittajia kiinnostavista ja askarruttavista aiheista sijoittamiseen ja vastuulliseen sijoittamiseen liittyen.</p> <p>Työn tuloksena syntyi verkkokurssi, joka onnistui lisäämään osallistujien tietoa sijoittamiseen ja vastuulliseen sijoittamiseen liittyen ja edisti osaltaan nuorten sijoittamisinnostusta ja tietoutta. Työn tuloksena selvisi nuorten sijoittajien keskuudessa olevia kiinnostuksen kohteita ja suurimpia sudenkuoppia. Varsinkin rahastosijoittamisen toteuttamisen todellinen laajuus, 2020 Suomeen rantautuneiden osakesäästötilien toiminta, riskit ja hyödyt, sekä vastuullisen sijoittamisen hyödyt ja ongelmat nousivat kiinnostaviksi aiheiksi. Tutkimustulokset toivat lisätietoa nuorten sijoittajien ajatusmaailmasta ja auttoivat jatkokehittämään omaa ajattelua ja verkkokurssia sisällöltään sopivampaan suuntaan.</p>		
Avainsanat (asiasanat) sijoittaminen, vastuullinen sijoittaminen, sijoittamisen riskit, rahastot, osakkeet, verkkokurssi		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Järvelä, Santeri	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2021 Language of publication: Finnish
	Number of pages 40	Permission for web publication: x
Title of publication An online course on investing and responsible investing for young adults		
Degree programme Business administration, financing		
Supervisor(s) Eskola, Anne; Karsikas, Ari		
Assigned by Laitala, Tiina		
Abstract <p>The main contributor for this thesis was the growing global investing- and responsibility trend and these trends together. Growing enthusiasm to investing among young adults was also big contributor for choosing this topic. The goal for the thesis was to create a simple and "easy-to-understand" online course about investing for young adults. The work was created on the basis of the relevant finance literature and ready-made information found by the client. The more accurate topic was found through my own objects of interest, my career goals and talks with client at the start of the project.</p> <p>The theoretical part of the thesis addressed the most important terms considering private investing and responsible investing in a compact and easily understandable form. The compact and easily understandable form was important and intentional, because the target group was young adults who are just starting their investing careers and who had little or no knowledge at all about investing terminology and/or professional slang.</p> <p>The work was done as a qualitative action research. The results were gathered with open questions and with online survey among test users of the course. The goals for the survey were to find things to focus in further development of the online course and to better understand the topics in the fields of investing and responsible investing that young adults starting investing find interesting and hard to understand.</p> <p>As a result for the thesis, an online course that was able to increase the knowledge and skills of the focus group in the fields of investing and responsible investing was created. Also, as a result of the survey, the main interests and traps among the fields of investing among young starting investors were found. In particular, the actual size of methods of fund investing, risks and benefits of equity savings accounts which came legal in Finland in 2020, and the benefits and problems of responsible investing became topics of interest. The results of the research provided more information about the ideology and philosophy of young investors and helped to further develop my own thinking and online course in a more accurate direction.</p>		
Keywords/tags (subjects) investing, responsible investing, risks of investing, funds, stocks, online course		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma	4
2.1	Tutkimustehtävä.....	4
2.2	Tutkimusote ja tutkimusmenetelmä.....	6
2.3	Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä.....	6
2.4	Luotettavuus.....	7
3	Sijoittaminen.....	9
3.1	Sijoittamisen peruspilarit	10
3.2	Osakesijoittaminen.....	13
3.3	Rahastosijoittaminen.....	15
4	Vastuullinen sijoittaminen	16
4.1	Vastuullisen sijoittamisen menetelmät.....	17
4.2	PRI – Vastuullisen sijoittamisen periaatteet	18
4.3	Vastuullisen sijoituskohteen tunnistaminen	19
4.4	Vastuullisen sijoittamisen hyödyt	20
4.5	Ongelmat ja riskit vastuullisessa sijoittamisessa.....	21
4.6	Vastuullinen sijoittaminen tulevaisuuden alana	22
5	Tutkimuksen toteutus ja tulokset.....	23
5.1	Vauraaksi-verkkokurssin toteutus.....	23
5.2	Verkkokysely kurssista ja kyselyn tulokset.....	24
6	Pohdinta.....	27
	Lähteet	30
	Liitteet.....	34
	Liite 1 Verkkokurssin rakenne.....	34
	Liite 2 Esimerkki asiasisällöstä kurssilla videomuodossa.....	36
	Liite 3 Kyselyrunko	36

Kuviot

Kuvio 1. Kotitalousomistajien määrä Suomessa 2000-2020 (Pörssisäätiö 2020).	10
Kuvio 2. BKT:n kasvu asukasta kohden vuosina 1860–2015 (Pohjola 2017).....	13
Kuvio 3. Vastuullisuusstrategian ohjeiden mukaan hoidettu varallisuus (Nordea 2020)	19

Taulukot

1 Johdanto

Siinä missä sijoittamista pidettiin 30 tai 40 vuotta sitten stereotyyppisesti pukutakkisten miesten välisenä pelinä pörssissä, niin digitalisaation, internetin sekä sosiaalisen median esiinmarssin myötä sijoittamisesta on 2010-luvun aikana kasvanut entistä enemmän ”koko kansan harrastus” ja varsinkin nuorten kiinnostus sijoittamiseen on lisääntynyt runsaasti. Nykyään esimerkiksi osakkeiden ostoa pörssistä onnistuu käden käänteessä puhelimen pankkisovelluksen kautta, joka on arkipäiväistänyt sijoittamista merkittäväällä tavalla. (Piirainen & Tiihonen 2020.)

Laajamittaisempi ja monimuotoisempi kansan kiinnostus sijoittamiseen on tuonut sijoittamisiireihin myös uutta trendiä, vastuullista sijoittamista. Vastuullisen sijoittamisen trendikkyys selittyy hyvin pitkälti globaalin ilmapiirin ja keskustelun muuttumisella aiempaa ympäristöystävällisempään, eettisempään ja tasa-arvoisempaan suuntaan. Ihmisten kulutuskäyttäytyminen esimerkiksi kaupoissa on tämän keskusteluilmapiirin muutoksen johdosta muuttunut merkittävästi. Vastuullisuus ja tieto tuotteen taustoista on noussut tärkeäksi osaksi varsinkin monen nuoren ihmisen kulutuskäyttäytymistä (Nuoret ostavat kotimaista – yritysten kannattaa kertoa vastuullisuudesta 2019). On täysin ymmärrettävää, että sijoitusmaailmakin muuttuu tällöin. Trendit ja ajankohtaiset aiheet kun tuottavat aina hyvin. Ilmapiirin muutokseen taas syytä on monia. Digitalisaation, internetin ja sosiaalisen median kasvaneen vaikutusvallan myötä yhä useammalla ihmisellä on mahdollisuus saada tietoa haluamista asioista ja vaikuttaa näkemiinsä epäkohtiin. Ennen internetin saapumista ”normaalien” ihmisten käyttöön ja sosiaalisen median läpilyöntiä, normaali nuori aikuinen tai työssäkäyvä ihminen ei päässyt käsiksi yhtä suureen määrään informaatiota kuin nykyään. Tällöin myös yritysten oli helpompaa luistaa esimerkiksi asiallisesta jätteen käsittelystä tai oikeanlaisista työolosuhteista, kun tieto liikkui paljon hitaammin ja sen saavuttavuus jäi yleensä melko pieneksi.

Sekä sijoittamisesta, että vastuullisesta sijoittamisesta ollaan tehty ennenkin opinnäytetöitä, mutta toiminnallista tutkimusta näistä aiheista ei olla tehty. Lähimpänä samankaltaista projektia kuin tämä, ollaan Emilia Aaltosen vuoden 2019 opinnäytetyössä *Opas aloittavalle nuorelle eläkesijoittajalle*. Tässä työssä luodaan

kuitenkin digioppaan sijasta verkkokurssi ja ”normaalin” sijoittamisen lisäksi aiheena on eläkesijoittamisen sijaan vastuullinen sijoittaminen.

Opinnäytetyön toimeksiantajana ja työparinani verkkokurssin luonnissa toimii Tiina Laitala. Tiina Laitala on talousvalmentaja ja finanssialan ammattilainen, joka ylläpitää Instagramissa noin 1 500 seuraajan ”Vauraaksi”-nimistä tiliä. Lisäksi hän työskentelee Jyväskylän Handelsbankenilla sijoitusvastaavana. Handelsbanken ei ole kuitenkaan ole mukana tässä projektissa. Laitalan Vauraaksi-tili keskittyy julkaisemaan lyhyitä infopaketteja sijoittamiseen ja säästämiseen liittyvistä aiheista niin, että aiheet ovat mahdollisimman helposti ymmärrettävissä muodossa myös sellaisille, joille sijoittaminen ja säästäminen on täysin uusi aihe. Lisäksi Tiina Laitala tarjoaa Vauraaksi-brändinsä alla myös muun muassa henkilökohtaista talousvalmennusta ja koulutuksia isommille ryhmille.

Minut tämän projektin pariin ajoi finanssialan opinnot sekä vahva kiinnostus sijoittamiseen. Lisäksi päätöstä tähän projektiin ryhtymiseen auttoi se, että tulevaisuudessa tavoitteenani on työskennellä jonkinlaisissa sijoitusneuvonnan tehtävissä. Sijoitusneuvojana on hyvä osata pukea eri sijoitusmaailman käsitteet ja vaikeat termit helposti ymmärrettäviksi paketeiksi, jotta täysin keltanokkasijoittajakin pystyisi ymmärtämään mistä milloinkin on kyse. Koen, että verkkokurssin luomisen kautta opin itsekin paljon uutta sijoitusmaailmasta ja sen opettamisesta muille ihmisille.

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tutkimustehtävä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia sijoittamista ja vastuullista sijoittamista ajankohtaisina ilmiöinä ja luoda niiden tietojen pohjalta verkkokurssi nuorille aikuisille. Teoriaosuudessa tavoitteena on saada luotettavien kirjallisuuslähteiden ja muun muassa Pörssisäätiön ja Finanssiala Ry:n verkkosivuilta

löytyvän lähdemateriaalin avulla luotua mahdollisimman kattava ja helposti ymmärrettävä yleiskuva sijoittamisesta ja vastuullisesta sijoittamisesta. Tämän teorian tiedon sekä toimeksiantajalta löytyvän valmiin tietoperustan pohjalta opinnäytetyössä on tarkoitus tiivistää koottu tieto verkkokurssin muotoon. Tavoitteena on saada aikaan helposti ymmärrettävää materiaalia sijoittamiseen ja säästämiseen liittyvälle verkkokurssille joka julkaistaan myyntiin alkukesästä 2021. Työn osana toteutettavan kyselyn tarkoituksena on sekä tarkentaa verkkokurssin sisällön osuvuutta, että saada tietoa nuoria sijoittajia kiinnostavista ja askarruttavista aiheista liittyen sijoittamiseen ja vastuulliseen sijoittamiseen.

Opinnäytetyön teoriaosuus toimii vankkana pohjana omaan osuuteeni tätä verkkokurssiprojektia. Kurssi kootaan valmiiksi kokonaisuudeksi vasta sen jälkeen kun valtaosa tämän opinnäytetyön teoriaosuudesta on kirjoitettu. Teoriaosuudessa siis ikään kuin luodaan kurssin sisältöä samalla kun sijoittamista ja vastuullista sijoittamista käydään läpi. Aivan kaikki teoriaosuuden sisältö ei välttämättä löydy tietään lopulta verkkokurssin sisällöksi asti, sillä kurssi on tarkoitus puristaa kompaktiksi paketiksi.

Opinnäytetyön tehtävänä ei ole pureutua kurssin pedagogisiin ja teknisiin aspekteihin, vaan puhtaasti kurssin asiasisältöön. Työn empiirisessä osuudessa selvitetään verkkokurssin testiasiakkaiden keskuudessa toteutettavan kyselyn avulla kurssin sisällön osuvuutta. Toisin sanoen mikä kurssilla oli hyvää, mitä asiakkaat eivät ymmärtäneet ja mitä kurssilla olisi esimerkiksi vielä voinut olla lisää. Kyselyn tulosten pohjalta luodaan konkreettisia parannusehdotuksia kurssin sisältöön.

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyvän Vauraaksi-verkkokurssin tavoitteena on pyrkiä syventämään verkkokurssin opiskelijoiden - eli asiakkaiden - ymmärrystä ja tietotaitoa sijoittamiseen liittyen vielä aiempaa enemmän. Tavoitteena on kuitenkin pitää kurssin tyyli samanlaisena kuin muukin Vauraaksi-sisältö: Helposti ymmärrettävänä ja helposti sisäistettävänä. Tämän takia opinnäytetyön teoriaosuudessakaan ei sukella aivan sijoittamisen syvimpään päätyyn ja vaikeimpiin käsitteisiin, esimerkiksi vaikkapa johdannaisiin, vaan pysytellään sijoittamisen ja vastuullisen sijoittamisen oleellisimmissä asioissa.

2.2 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmä

Työn tutkimusote on hyvin pitkälti kvalitatiivinen, eli laadullinen. Päähuomio koko työssä kiinnittyy ensisijaisesti aiheen syvempään ja tarkempaan ymmärtämiseen sen sijaan, että työssä keskityttäisiin tutkimaan ja ymmärtämään esimerkiksi vastuullisten rahastojen tuotto-odotuksia tietyllä aikavälillä. Kvalitatiivisen työstä tekee sekin, että tiedonkeruun eli verkkokurssin testikäyttäjillä tehtävän tyytyväisyyskyselyn tavoitteena on ensisijaisesti saada suoraa sanallista palautetta ja selkeitä yksittäisiä kehityskohtia kurssin sisällöstä, enemmän kuin pelkkää numerodataa.

Opinnäytetyön tutkimuksellisenä lähestymistapana on toimintatutkimus.

Toimintatutkimus sopii parhaiten tähän opinnäytetyöhön, sillä tavoitteena on saada aikaan jonkinlainen käytännön muutos ihmisten toiminnassa (Kananen 2014, 15).

Tässä tapauksessa tämä käytännön muutos on ihmisten sijoittamistietoisuuden lisääminen. Toimintatutkimuksessa Kananen (2014, 16) mukaan kirjaimellisesti viedään tutkimus mukaan toimintaan niin, että tutkija on itse tutkimustyön lisäksi mukana myös käytännön toiminnassa.

2.3 Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä

Työn aineistonkeruumenetelmänä toimii kysely. Tarkemmin ottaen verkkokysely. Aineistonkeruu toteutetaan testikäyttäjien omalla ajalla täytettävällä verkkokyselyllä osittain tiukan aikataulun ja osittain käynnissä olevan koronapandemian takia. Kysely sisältää avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat voivat itse muotoilla vastauksensa haluamallaan tavalla. Aineistonkeruun kohderyhmänä, eli näytteenä, on sijoittamista aloittelevat nuoret aikuiset, noin ikähaarukassa 20-30 vuotta. Näyte kootaan pääosin Vauraaksi-sometilien seuraajista sekä Vauraaksi-brändin valmiista asiakkaista, jotta voidaan olla varmoja että kurssin testiversioon oikeuden saavat henkilöt myös suorittavat kurssin loppuun ja ovat täten luotettavia vastaajia. Tarkemmin näytteeksi poimitaan 8 henkilön ryhmä, joka edustaa opinnäytetyön ja verkkokurssimme kohderyhmää mahdollisimman kattavasti. Valitut henkilöt ovat eri ammattialoilta, eri ikäisiä sekä eripituisilla sijoitusurilla olevia. Lähtökohtaisesti kyselyyn vastaavilla

henkilöillä ei saa kuitenkaan olla yli 2 vuoden sijoituskokemusta jotta henkilö voidaan vielä laskea aloittelevaksi sijoittajaksi.

Aineiston analyysi toteutetaan kokoamalla verkkokyselystä saatu aineisto yhteen ja poimimalla sieltä selkeimmin esiin nousevia kohtia. Aineiston analysointiin käytetään avuksi analyysimenetelmistä teemoittelua. Teemoittelulla tarkoitetaan laadullista analyysimenetelmää, jossa kerätty aineisto jaetaan tarkempiin teemoihin ja ryhmiin, jonka jälkeen niitä aletaan analysoida yksityiskohtaisemmin. (Teemoittelu 2016.) Tarkemmin kuvailtuna teemoittelussa pyritään kerätyn aineiston tekstimassasta löytämään ensiksi tutkimustehtävän tai tutkimusongelman kannalta kaikista olennaisimmat ja/tai toistuvimmat aiheet, toisin sanoen teemat. Tämän jälkeen kerättyä aineistoa aletaan luokittelemaan näihin teemoihin. Kun tekstimassa on teemoiteltu, selkeimmin esiin nousevia havaintoja eri teemoista aletaan pelkistämään tiiviimpään muotoon. (Eskola & Suoranta 1998.) Tiiviimmällä muodolla tarkoitetaan sitä, että tekstissä ei esimerkiksi käydä läpi jokaisen tutkimuksen kohteen vastausta erikseen, vaan tekstissä esitetään selkeitä toistuvuuksia ja yleistyksiä aineistosta.

2.4 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa ei käytetä perinteistä validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelua, sillä kyseiset termit ollaan alun perin kehitelty määrällisen tutkimuksen luotettavuuden tarkasteluun. Ne eivät sellaisenaan toimi laadullisessa tutkimuksessa kovinkaan hyvin, sillä laadullisella tutkimuksella ei päästä koskaan käsiksi tutkittavan asian objektiiviseen totuuteen (Juuti & Puusa 2020). Laadullisen tutkimuksen tulokset ovat aina enemmän tai vähemmän subjektiivisia, sillä esimerkiksi ajankohta, paikka tai pelkästään yleinen mielentilakin saattavat helposti vaikuttaa tutkimuskohteilta saatuihin tuloksiin.

Laadullisen tutkimuksen tärkeimmät tarkastelun kohteet ovat tutkimuksen luotettavuus, uskottavuus, siirrettävyys ja toistettavuus. Luotettavuudella tarkoitetaan pääasiassa tutkimuksen yksityiskohtaisuutta sekä tutkimustulosten objektiivisuutta ja läpinäkyvyyttä. Työn luotettavuutta voidaan pyrkiä parantamaan esimerkiksi mahdollisimman hyvin avatulla ja kuvaillulla tutkimusprosessilla (Sarajärvi & Tuomi 2018) sekä

mahdollisimman aukottomasti perustelluilla johtopäätöksillä (Kananen 2014, 137). Muun muassa kohderyhmän ja yleisestikin aineistonkeruun tarkka kuvailu sekä oikealla tavalla asetellut kysymykset ovat tärkeitä luotettavuuden kannalta. Lisäksi esimerkiksi kerätyn aineiston liittäminen työn yhteyteen voidaan ajatella lisäävän tutkimuksen luotettavuutta, koska lukija pääsee näkemään kaikki alkuperäiset vastaukset myös itse. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus on aina lähtökohtaisesti haastettuna, sillä tutkimustulosten arvioinnissa ja johtopäätösten teossa näkyy aina jollain tasolla tutkijan subjektiivisuus, vaikka sitä yritettäisiinkin välttää (Juuti & Puusa 2020). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö täyteen objektiivisuuteen pystyisi ja pitäisi työssä pyrkiä. Työn luotettavuuden arvioinnin tärkein tarkastelukulma on käytännössä aina mahdollisimman tarkka dokumentaatio tulosten, menetelmien ja tiedonkeruun osalta (Kananen 2014, 134).

Luotettavuus ja uskottavuus ovat hyvin lähellä toisiaan olevia käsitteitä laadullisessa tutkimuksessa. Uskottavuudella tarkoitetaan käytännössä sitä, kuinka todenmukaisina tutkimuksen tuloksia voidaan pitää. Esimerkiksi tässä työssä uskottavuutta pyritään parantamaan siten, että kyselyaineistosta tutkijalle esiin nousseet pääkohdat tarkastetaan vielä aineiston koostamisen ja analyysin teon jälkeen tutkimuksen kohteilla. Näin voidaan varmistua siitä, että tutkimuksen tulokset ja/tai johtopäätökset tosiaan ovat sellaisia, jollaiseksi tutkittavat ne ovat tarkoittaneet. Täyden vastaavuuden saaminen on utopistinen tavoite, mutta uskottavuuden tarkastelu tällä menetelmällä on silti hyödyllinen ja suuntaa antava työkalu tutkimuksen toteutukseen ja arviointiin. (Sarajärvi & Tuomi 2018.) Särön tämän tutkimuksen uskottavuuteen tuo verrattain pieni tutkimusnäyte. Näytteen pieneen kokoon on kuitenkin syynsä. Tutkimuksen kohteena on maksullisen verkkokurssin asiasisältö ja kyselyyn vastataksaan tutkittavien pitää käydä kurssisisältö lävitse. Kurssia ei haluta luovuttaa useille kymmenille henkilöille ilmaiseksi testiin, sillä tuo määrä vähentäisi merkittävästi tulevien potentiaalisten verkkokurssin ostajien määrää.

Siirrettävyydellä laadullisessa tutkimuksessa tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin tutkimuksen tulokset tai havainnot ovat siirrettävissä toiseen, tutkimuskontekstin ulkopuoliseen mutta kuitenkin vastaavanlaiseen, kontekstiin. Toistettavuus on hyvin samankaltainen käsite siirrettävyyden kanssa. Käytännössä toistettavuudella tarkoitetaan

sitä, kuinka samankaltaisina tutkimuksen tulokset pysyisivät, mikäli kyselyyn vastanneet ihmiset vaihdettaisiin uusiin samaan kohderyhmään kuuluviin henkilöihin. Toimintatutkimuksessa siirrettävyyttä ei käytännössä ole, koska Kanasen mukaan (2014, 134) toimintatutkimuksen teossa tutkimustulosten voidaan katsoa olevan päteviä vain siihen tapaukseen, jota tutkimus käsitteli.

3 Sijoittaminen

Kaikista yksinkertaistetuimpana tiivistyksenä sijoittaminen tarkoittaa omistussuuden ostamista yrityksestä tai jostain konkreettisesta kohteesta tarkoituksena tehdä sijoituksella voittoa. Sijoittaminen terminä on hyvin laaja ja se kattaakin kaiken perinteisestä osake- ja rahastosijoittamisesta aina konkreettisempiin sijoituksiin kuten, asunto- ja metsäsijoittamiseen.

Varsinkin perinteisen sijoittamisen suosio on kasvanut 2000-2020 vuosien välisenä aikana merkittävästi Suomessa. Tilastoinnin alussa, eli vuonna 2000, Euroclear Finlandin järjestelmien mukaan noin 765 000 suomalaisella yksityishenkilöllä oli sijoituksia arvo-osuustileillä. Määrä lähti kuitenkin laskemaan tasaisesti ja vuonna 2007 luku oli laskenut jo noin 697 000 yksityishenkilöön. Vuonna 2007 meneillään olleen finanssikriisin jälkeen määrä on kuitenkin ollut taas pääosin noususuunnassa ja 2016-2020 vuosien välillä uusia yksityissijoittajia on tullut jopa yli 100 000 (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Kotitalousomistajien määrä Suomessa 2000-2020 (Pörssisäätiö 2020).

Varsinkin vuosi 2020 toi kovaa nostetta sijoittamiselle. 2020 vuoden alusta saman vuoden elokuun loppuun mennessä uusia yksityisiä osakesijoittajia oli tullut peräti 80 000 lisää. Asiantuntijoiden mukaan syynä on nollakorkojen, sekä sijoittamisen saaman laajan mediahuomion lisäksi myös vuoden 2020 alussa mahdolliseksi tullut osakesäästötili. (Keski-Heikkilä 2020)

3.1 Sijoittamisen peruspilarit

Sijoittamisen tuotot syntyvät erilaisista asioista, riippuen hyvin pitkälti siitä tavasta jolla sijoitetaan. Pääosa perinteisten osake- ja rahastosijoittamisen tuotoiksi käsitetyistä asioista tulee kuitenkin sijoituksen arvonnoususta tietyllä ajanjaksolla sekä sijoittajalle mahdollisesti maksettavista maksuista. Arvonnousulla tarkoitetaan esimerkiksi osakkeen hinnan nousua. Jos osakkeenomistaja myy osakkeitaan hinnan ollessa korkeammalla kuin ostaessa, saa hän siitä tuottoa rahoilleen. Myös

pelkästään arvonnousunkin voidaan ajatella olevan tuottoa, vaikka tuottoa ei varsinaisesti realisoitaisikaan rahaksi. Ajatus tämän takana saattaa olla helpompi tajuta asuntosijoittamisen kautta käsiteltynä. Sijoitusasunnon rahallinen arvo saattaa kasvaa esimerkiksi parantuneiden kulkuyhteyksien, ympäristön hyvien työmahdollisuuksien tai jonkin muun trendin takia. Vaikka et myisikään asuntoasi pois sen arvon noustua, on omaisuutesi käytännössä suurempi kuin aikaisemmin, eli sijoitus on tuottanut. Toinen yleinen sijoittamisesta saatava tuotto, eli sijoittajalle maksettavia maksuja taas ovat esimerkiksi yritysten jakamat osingot tai asuntosijoittamisessa asunnon mahdollisilta vuokralaisilta saatavat vuokratulot.

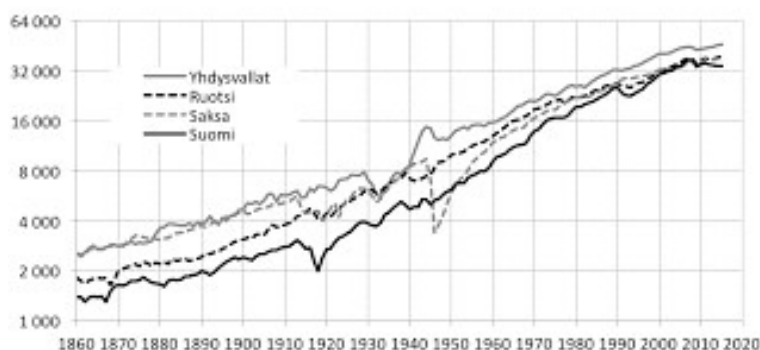
Hyviä sijoittamisen tuottoja voi tulla varsinkin pitkäaikaisessa sijoittamisessa myös niin kutsutusta ”korkea korolle” -ilmiöstä. Helpoiten ilmiö on selitettävissä rahastosijoittamisen, varsinkin säästörahastojen, kautta. Rahastotilit ovat hyvin samanlaisia tilejä kuin normaali pankkitilikin, vaikkakin toisella tilillä tehdään osakekauppaa ja toisella arkipäivän ruokaostoksia. Niissä rahan säilyttämisestä pankki maksaa tietyin aikavälein korkoa, ikään kuin maksua siitä että pidät juuri kyseisessä pankissa rahojasi. Korko voi määräytyä usealla eri tavalla. Se saattaa olla ennalta määritetty tiettyyn prosenttimäärään, tai sitten se saattaa seurata talouden tilanteiden vaihtelua. Korkea korolle-ilmiöllä tarkoitetaan ilmiötä joka tapahtuu kun rahoille ruvetaan maksamaan useampaan kertaan korkoa. Tällöin jo aiemmin maksetulle korollekin tulee lisää korkoa. Kuvitellaan esimerkiksi tilanne jossa sijoitetaan vuodessa 5% korkoa maksavaan rahastoon 2000 euroa ja oletetaan että rahastosta ei perittäisi minkäänlaisia hallinnointikuluja. Vaikka 2000 euron sijoitus rahastoon ei nousisi tai laskisi vuoden aikana senttiäkään, saa sijoittaja silti pankin maksaman 5% koron sijoitukselle. Vuosi alkuperäisestä sijoituksesta tilin saldo olisi siis $2000 \cdot 1,05$ eli 2100. Oletetaan jälleen että seuraavana vuonna arvo pysyy samana ja kuluja ei ole, mutta korko maksetaan. Ensimmäisen vuoden jälkeen tilillä ollut 2100 kerrotaan taas 5 prosentilla, eli $2100 \cdot 1,05 = 2205$. Rahasto on siis tuottanut pelkästään korkea korolle-ilmiön avulla 205 euroa kahden vuoden aikana. Kun tähän lisätään vielä rahastojen perinteisesti hyvät tuotto prosentit ja monien rahastojen luonne äärimmäisen ”helppohoitoisina” sijoittajille, niin korkea korolle on asia johon varsinkin rahastosijoittajien kannattaa kiinnittää huomiota.

Perinteisen sijoittamisen aloittamiseksi tarvitset aina oman tilin, niin sanotun salkun, jossa omistuksiasi, niin sanottuja arvopapereita, pidetään. Perinteisesti Suomessa tämä salkku on ollut arvo-osuustili. Arvo-osuustilille pystyy tallettamaan rahaa niin paljon kuin haluaa ja käymään kauppaa osake-, rahasto-, ETF- ja ETP-tuotteilla. Arvo-osuustilillä maksetaan kaupankäynnistä saaduista myyntivoitoista sekä osinkotuotoista vuosittain veroa. Myyntivoitoista 30-34% ja osinkotuotoista 25,5-28,9%. Tämän lisäksi rahastot veloittavat ennalta määrätyn väliajoin rahaston tuotoista pientä maksua itselleen, ”hallinnointipalkkiota”. 2020 vuoden alussa Suomessa mahdolliseksi tullee osakesäästötilille taas voi tallentaa maksimissaan 50 000 euroa kerralla tai erissä ja tilillä pystyy käymään vain perinteistä osakekauppaa. Osakesäästötilin houkuttelevuus piilee kuitenkin siinä, että osinkotulot tältä tililtä ovat verovapaita ja kaupankäynnin tuottojen verotus, 30-34%, hoidetaan vasta siinä kohtaa kun nostat osakesäästötililtä rahaa ulos. (Laitinen 2020)

Talouden heilahtelua ja sen myötä osakkeiden, rahastojen ja muiden sijoitustuotteiden arvonheilahtelua on äärimmäisen vaikea ennustaa vaikka omaisi pitkänkin asiantuntijahistorian kyseisistä aiheista. Sijoittamista tehdessä on siis hyvä tiedostaa ja huomioida oman toimintansa ja ymmärryksensä realiteetit ja sen myötä sijoitustoimintansa riskit. Riskienhallintaan ja realiteettien ymmärtämiseen liittyy vahvasti esimerkiksi se, ettei lähde sijoittamaan enempää kuin oma taloustilanne antaa myöden ja, että selvittää sijoituskohteidensa sisällön ennen kohteen ostoa. Tällöin pystyy varmistumaan siitä, ettei omistusten arvosta sula heti alkumetreillä suurta osaa pois.

Toinen ehdottoman huomionarvoinen asia sijoittamisessa on hajauttaminen. Hajauttamisella tarkoitetaan sitä, että salkussa olevat omistukset eivät ole kaikki samalta maantieteelliseltä alueelta, samalta toimialalta tai samoihin aikoihin ostettuja. Hajauttamalla pystytään madaltamaan osakesalkun riskejä huomattavasti, koska tällöin salkun arvo ei ole täysin riippuvainen esimerkiksi yhden maantieteellisen alueen tai yhden toimialan onnistumisesta. Ajallisessa hajauttamisessa ajatus piilee siinä, että pidemmälle aikavälille ripoteltuna on epätodennäköisempää, että sijoitukset tehtiin silloin kun ostosten markkina-arvo oli huipussaan, eli silloin kun ne olivat kaikista kalliimmillaan. (Hajauttaminen, eli miten alennat sijoittamisen riskiä? 2020.)

Riskienhallintaan ja aikahajauttamiseen liittyy molempiin vahvasti ajan vaikutuksen käsittäminen sijoittamisessa. Vaikka talous saattaa heilahdella rajustikin ja valtiot ajautua aika ajoin taantumisiin, yli 100 vuoden ajanjaksoa tarkastellessa talous on bruttokansantuotteella mitattuna aina noussut taantumien jälkeen korkeammalle tasolle kuin ennen taantumaa (ks. kuvio 2). Jos hyvin sijoituksensa hajauttanut henkilö huonoina taloudellisina aikoina pitää päänsä kylmänä ja malttaa olla myymättä osakkeitaan halvalla pois, on hyvin todennäköistä, että salkku kipuaa ajan myötä takaisin voiton puolelle ja uusiin ennätyslukemiin.

Kuvio 2. BKT:n kasvu asukasta kohden vuosina 1860–2015 (Pohjola 2017)

3.2 Osakesijoittaminen

Osakesijoittaminen on yleisimpiä ja tunnetuimpia sijoittamisen muotoja. Osakesijoittamista tehdään yleensä pörssissä. Tietyn yrityksen osakkeita ostettaessa ostetaan käytännössä omistusosuus kyseisestä yrityksestä. Osakkeen arvo, eli sen hinta pörssissä määräytyy yhden liikelatouden klassisimman ”lain”, kysynnän ja tarjonnan, mukaan. (Elo & Saarhelo 2018, 21–24.) Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että mikäli osakkeella on hyvän taloudellisen menestyksen tai lupaavien ennusteiden takia paljon kysyntää pörssissä, osakkeen arvo nousee koska moni sijoittaja haluaa hyötyä sen arvonnoususta. Jos taas pörssissä olevan osakeyhtiön tulevaisuus ei näytä valoisalta, osakkeen nykyiset omistajat haluavat usein myydä osuutensa pois. Tällöin markkinoille tulee paljon tarjontaa kyseisistä osakkeista ja hinta laskee.

Ostettaessa tietyn yhtiön osakkeita, yhtiöltä saadaan vastineeksi esimerkiksi osuus yhtiön jaettaviin varoihin eli niin kutsuttuihin osinkoihin ja osallistumisoikeus yhtiön yhtiökokouksiin. Yhtiökokouksissa osakkailla on mahdollisuus päästä vaikuttamaan siihen, mihin suuntaan yritys toimintaansa kehittää. Osakkailla on lisäksi konkreettinen äänioikeus sellaisissa tilanteissa, joissa yritys tekee jonkin päätöksen tai päätöksiä omistajien tahdon mukaan. Äänen painoarvo määräytyy sen mukaan, kuinka suuren osan osakas yhtiön osakkeista omistaa. (Elo & Saarhelo 2018, 21–22)

Koska osakesijoittaminen on yleisimpiä ja tunnetuimpia tapoja sijoittaa, on siihen kehitelty useita erilaisia strategioita, joilla on mahdollista menestyä. Valittu osakestrategia kertoo, millä perusteilla osakkeita pääosin valitaan salkkuun. Ilman osakestrategiaa tai strategioiden sekoituksellakin on toki mahdollista menestyä, mutta selkeä strategia parantaa menestymisen mahdollisuuksia. Muutamia yleisimpiä strategioita ovat esimerkiksi:

1. Osinkostrategia: Tässä strategiassa sijoitetaan yhtiöihin, joilla on hyvä osinkohistoria ja/tai keskimääräistä parempi osinkotuotto. Eli siis käytännössä yrityksiin, jotka ovat useimmiten jakaneet hyviä osinkoja.
2. Arvostrategia: tässä sijoitetaan yhtiöihin, joiden arvostusluvut (p/e, p/b) ovat keskimääräistä alhaisempia. Tunnusluvut löytyvät yleensä pankkien sivuilta tutkimasi yrityksen ”omaa sivua” painaessa.
3. Kasvustrategia: sijoitetaan kasvuyhtiöihin eli yhtiöihin, joilla on korkea historiallinen kasvu ja odotettu liikevaihdon ja/tai tuloksen kasvu. Kasvuyhtiö toimii yleensä nousuvalla alalla, esimerkiksi tällä hetkellä teknologia-alalla. Kasvuyhtiöiden arvo perustuu yhtiöiden tulevaisuuden kasvuodotuksiin. Suurin riski tässä strategiassa onkin se, että markkinat arvioivat yrityksen kasvumahdollisuudet ja sitä myötä osakkeen arvon liian ylös, jolloin seurauksena voi olla jossain kohtaa kurssiromahdus, kun odotukset yrityksen tuloksesta eivät täytykään.
4. Markkina-arvostrategia: sijoitetaan yhtiöön, joiden markkina-arvo on suurin (lähes kaikki indeksit toimivat näin). Sijoitetaan siis ns. suuryrityksiin. Maailmanlaajuisesti puhutaan Microsoftin, Googlen emoyhtiö Alphabetin, Facebookin ja Applen kaltaisista yrityksistä. Suomesta puhuttaessa markkina-arvostrategialla sijoittavalla voisi olla salkussaan esimerkiksi Koneen, Nesteen ja Stora Enson kaltaisia suuryrityksiä.
5. Laatustrategia: sijoitetaan yhtiöihin, joilla on korkea kannattavuus. Periaatteessa ”laatu-yhtiöllä” tarkoitetaan sellaisia yrityksiä, jotka ovat todistetusti pystyneet pitämään trendinsä tasaisena ja rahallisen tuloksensa hyvänä jo pidemmän ajan. Yrityksen laadusta kertoo esimerkiksi ROE-luku, joka kertoo yrityksen kyvyistä huolehtia omistajien sijoittamista rahoista. ROE-luku kertoo, paljonko tälle omistajien sijoitetulle pääomalle on kertynyt tuottoa.
6. Momenttistrategia: sijoitetaan voittajaosakkeisiin eli lyhyellä aikavälillä eniten nousseisiin osakkeisiin. Loppusyksyn 2020 tapauksena voitaisiin tässä strategiassa puhua esim. koronarokotteen ensimmäisenä julkaisseesta Pfizeristä. Tässä strategiassa sijoitetaan Pfizerin kaltaiseen yritykseen silloin, kun se on kovassa nousussa eli sillä on ”momentti”.

3.3 Rahastosijoittaminen

Rahastosijoittaminen on sijoittamistapa, joka sopii varsinkin niin sanotuille passiivisille sijoittajille eli sijoittajille, joilla ei ole kiinnostusta yhtä intensiiviseen markkinoiden seuraamiseen kuin osakesijoittajilla. Yksinkertaisimmin selitettynä rahastosijoittaminen tarkoittaa sitä, että henkilö ostaa osuuden sijoitusrahastosta ja saa oikeuden rahaston tuottoihin. Rahastoa hoitaa niin sanottu salkunhoitaja, joka pyrkii sijoittamaan tuottavasti ja rahaston luonteen ja tyyppin mukaisesti. Saadun tuoton suuruus riippuu siitä, kuinka iso omistus sijoittaneella henkilöllä on rahastosta. (Elo & Saarhelo 2018, 53–54)

Rahastot voidaan jakaa kolmeen eri rahastotyyppiin: osake-, korko- ja yhdistelmärahastoihin. Osakerahastot sijoittavat nimensä mukaisesti pelkästään osakkeisiin. Ne ovat yleisesti erikoistuneet joihinkin tietyn luonteisiin tai tietyn maanosan osakkeisiin. Kyseessä voi olla esimerkiksi ympäristöystävällisten yhtiöiden osakkeisiin sijoittava rahasto tai aasialaisten teknologiayhtiöiden osakkeisiin sijoittava rahasto. Korkorahastot taas ovat rahastoja, jotka sijoittavat korkoa tuottaviin tuotteisiin. Ne siis yleensä sisältävät yritysten tai jopa valtioiden lainoja eli niin sanottuja velkakirjoja. Korkorahastojen idea perustuu siihen, että näiden velkakirjojen korkojen maksusta rahasto saa tuottoa. Korkorahastoja on eri riskitasoilla. Yleisesti ottaen valtiot ovat luotettavia velanmaksajia, joten näiden korkorahastojen riskit ja samalla tuotot ovat pienempiä. Yritykset taas lajitellaan niiden pankeilta saamien luottoluokitusten perusteella. Kolmas rahastotyyppi on yhdistelmärahasto. Yhdistelmärahastot ovat sananmukaisesti yhdistelmää kahdesta edellä mainitusta rahastotyypistä. Ne sijoittavat sekä osakkeisiin, että velkakirjoihin. Yhdistelmärahastoissa saattaa olla myös sijoituksia toisiin rahastoihin. (Elo & Saarhelo 2018, 56)

Normaalien rahastojen lisäksi yksityissijoittajilla on muutamia erikoisempia rahastosijoittamisen vaihtoehtoja: indeksirahastot sekä ETF (Exchange Traded Fund, eli pörssi-noteerattu rahasto). Osakeindeksillä tarkoitetaan yksinkertaistetusti jotain ennalta määritettyä asiaa, jonka pohjalta indeksin osaksi pääsee. Esimerkiksi OMX Helsinki 25 on indeksi, joka seuraa Helsingin pörssin 25 vaihdetuimman osakkeen arvoja. OMX Helsinki 25-indeksirahasto siis sijoittaa näihin 25 vaihdetuimpaan Helsingin pörssin

osakkeeseen. Indeksirahastojen idea on käytännössä muuten täysin sama kuin normaalissakin rahastossa, rahasto sisältää tiettyjä sijoituskohteita, joiden arvovaihtelun mukaan myös rahaston arvo vaihtelee. Indeksirahaston varsinaisen eron perinteiseen rahastoon tekee se, että indeksirahastot seuraavat tarkasti osakeindeksejä ja niihin ei tämän takia vaikuta esimerkiksi rahaston salkunhoitajan preferenssit osakkeista tai niiden painotuksista salkussa. (Elo & Saarhelo 2018, 58.)

Indeksirahastojen lisäksi kauppaa voidaan käydä ETF:llä, pörssinoteeratuilla rahastoilla. ETF ja indeksirahasto ovat pääosin hyvin samankaltaisia tuotteita. ETF:n normaalista indeksirahastosta erottaa kuitenkin se, että ETF:llä käydään kauppaa käytännössä osakkeiden tapaan. Se on nimensä mukaisesti pörssissä noteerattu eli sitä ostetaan pörssin kautta, kun taas normaaliin indeksirahastoon sijoitetaan rahastopalveluita tarjoavan yhtiön kautta (esim. pankki). ETF:n ja indeksirahaston ero on myös se, että ETF:llä pystytään pörssissä käymään kauppaa koko päivän ajan, kun taas indeksirahaston arvo lasketaan vain kerran päivän aikana. (mts. 59.)

4 Vastuullinen sijoittaminen

Vastuullinen sijoittaminen on termi, joka on sijoittamispiireissä noussut todelliseksi trendisanaksi 2010-luvun aikana. Finanssiala Ry:n yksityissijoittajien keskuudessa toteuttamassa kyselytutkimuksessa kysyttiin sijoituskohteen ilmastovaikutuksien tärkeydestä sijoituskriteerinä pörssiosakkeisiin tai rahastoihin ja säästö- ja sijoitusvakuutuksiin (Vastuullinen sijoittaminen, 2020). Pörssiosakkeiden omistajista yhteensä 44% oli joko täysin tai osittain samaa mieltä ilmastovaikutuksien tärkeydestä sijoituspäätöstä tehdessä, rahastojen ja säästö- ja sijoitusvakuutuksien kohdalla samalla tavalla vastasi 40%.

Käytännössä vastuullisella sijoittamisella tarkoitetaan sitä, että perinteisen sijoittamisen erilaisien analysointimenetelmien lisäksi sijoituspäätöksessä otetaan huomioon myös mahdollisen sijoituskohteen vaikutusta ympäristöön, yhteisöön ja hallintoon. Pääsääntöisesti näitä vaikutuksia tarkastellaan ESG-tietojen kautta. ESG:llä tarkoitetaan kohteiden ympäristöllisiä vaikutuksia (environmental),

yhteisöllistä vastuuta (social) ja hyvää hallintotapaa (governance).

Ympäristövaikutuksia mitataan esimerkiksi päästömäärillä, yhteisöllistä vastuuta ihmisoikeuksien ja työolojen kautta ja hyvää hallintoa korruption määrällä tai kohteen hallituksen tasavertaisuudella ja valintatavalla. (Landau & Silvola 2019, 18) Tietojen tarkastelun myötä rahasto, yritys tai vastaava tutkimuksen kohde saa ESG arvosanan. Vastuullisen sijoittamisen tietynlaisena juuriterminä voidaan pitää eettistä sijoittamista. Eettinen sijoittamisen erottaa vastuullisesta sijoittamisesta kuitenkin se, että eettisessä sijoittamisessa tuotot ovat toissijaisia arvojen ohjatesa sijoituspäätöksiä. Vastuullisessa sijoittamisessa sekä tuotoilla, riskillä, että vastuullisuudella on yhtä suuri painoarvo sijoituspäätöksen teossa. (Hyrskke, Lönnroth, Savilaakso & Sievänen 2020, 23)

4.1 Vastuullisen sijoittamisen menetelmät

Sijoittajille löytyy useita eri menetelmiä toteuttaa vastuullista sijoittamista. Sijoitusstrategiat ovat samanlaiset kuin perinteisessä sijoittamisessakin, mutta menetelmät vaihtelevat. Yleisin ja selkein jaottelu on menetelmien jako kolmeen: poissulkeva menetelmä, aktiivinen omistajuus ja ESG:n integrointi sijoituspäätöksiin. Vanhimpana menetelmänä on eettisestä sijoittamisesta ”periytynyt” poissulkeva menetelmä. Menetelmässä sananmukaisesti suljetaan sijoitussalkusta pois niin sanotut syntiosakkeet, eli yritykset tai tuotteet, joiden aiheuttamat negatiiviset terveydelliset tai sosiaaliset vaikutukset ovat kiistattomia (Landau & Silvola 2019, 34). Selkeimpinä tällaisina kohteina voidaan pitää tupakka- ja asevalmistajia. Poissulkevan menetelmän ongelma on siinä, ettei se välttämättä lopulta konkreettisesti vaikuta kovin merkittävästi poissuljettuihin yrityksiin, ellei niille ole jo valmiiksi tulossa esimerkiksi lainsäädännöllisiä rajoituksia. Jos ala on sellainen, jonka tulovirtojen ja markkinoiden voidaan ennustaa pysyvän kannattavana myös jatkossa, niin laaja poissulkemisen trendi vain laskee osakkeiden arvoa ja tarjoaa vastuullisuuden puutteesta välittämättömille hyvin tuottavan kohteen pienellä riskillä. Mitään varsinaista muutosta poissulkemisella ei siis välttämättä tehdä kohteisiin, ellei poissulkeminen ole todella laajamittainen monelta toimijalta.

Tämän hetken yleisimpiä vastuullisen sijoittamisen menetelmiä ovat aktiivinen omistajuus ja ESG-näkökulmien käyttö analyyseissä. Aktiivinen omistajuus on huomattavasti vaikutuksellisempi vastuullisen sijoittamisen menetelmä kuin poissulkeminen. Aktiivinen omistajuus tarkoittaa sitä, että pyritään vaikuttamaan omasta salkusta löytyvien yritysten päätöksentekoon ja arvomaailmaan esimerkiksi yhtiökokousten kautta. Aktiivista omistajuutta pidetään kannattavana menetelmänä, sillä sen avulla pystyy helposti parantamaan omistustensa toimintaa, mainetta vastuullisten toimien kautta ja sitä kautta myös usein tuottoa. Toinen erittäin paljon käytetty menetelmä on ESG:n integrointi sijoitustuotteiden analysointiin. Käsitteenä se on melko laava, koska sillä tarkoitetaan erilaisten ESG-tietojen ja lukujen käyttämistä sijoituspäätöstä tehdessä. Menetelmänä tätä voidaan kuitenkin pitää tämän hetken yleisimpänä tapana. Useat instituutiosijoittavat jopa ostavat ESG-dataa ja -analyysjä niitä teettäviltä yrityksiltä, koska kyseinen menetelmä on todettu tuottavaksi. (mts. 38-39)

4.2 PRI – Vastuullisen sijoittamisen periaatteet

Nykyaikaisen vastuullisen sijoittamisen trendin lähtölaukauksena voidaan pitää vuotta 2006 (Hyrskke, Lönnroth, Savilaakso & Sievänen 2020, 42). Tuolloin YK julisti vastuullisen sijoittamisen periaatteet, jotka sijoituspiireissä tunnetaan yleisemmin englanninkielisellä lyhenteellä PRI (Principles for Responsible Investment). PRI:n tavoitteena on ”saada erilaiset sijoittajat ja sijoituspalveluita tarjoavat toimijat sitoutumaan vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin”. PRI:iin liittyy myös kohta, joka pyrkii sitouttamaan eri toimijat raportoimaan omista tavoistaan edistää vastuullisuutta ja myös siitä, mitä toimijat ovat saavuttaneet vastuullisuuden saralla. (PRI-periaatteet N.d.)

PRI:n julistamisen jälkeen vastuullinen sijoittaminen on tehnyt runsaan kymmenen vuoden ajan joka vuosi nousua yhä suuremmaksi osa-alueeksi sijoittamista. Vuonna 2007 vastuullisstrategian ohjeiden mukaan sijoitettu varallisuus oli Euroopassa noin 3 000 miljardia USA:n dollaria. Vuoteen 2017 mennessä tuo summa oli paisunut jo yli 12 000 miljardiin (kts. kuvio 3).

Kuvio 3. Vastuullisuusstrategian ohjeiden mukaan hoidettu varallisuus (Nordea 2020)

Maailmanlaajuisesti kaikista sijoitetuista varoista noin 26 prosenttia oli sijoitettu jonkin vastuullisuusstrategian arvojen mukaisesti vuonna 2016 (Landau & Silvola 2019, 19). Tämän jälkeenkin kiinnostus vastuulliseen sijoittamiseen ei ole vähentynyt. Tästä kertoo muun muassa OP:n omien tutkimusten tulokset, joiden mukaan vuoden 2020 neljän ensimmäisen kuukauden aikana yrityksen vastuullisen sijoittamisen teemarahastoihin saatiin uusia omistajia lähes kolminkertainen määrä, kuin mitä yritys onnistui saamaan vuonna 2019 yhteensä (Rinta 2020).

4.3 Vastuullisen sijoituskohteen tunnistaminen

Monesti osakkeille, rahastoille tai vastaaville sijoitustuotteille myönnetään arvomerkkejä tai niille annetaan arvosana tiettyjen kriteerien perusteella. Esimerkiksi Suomessa yksi helppo tapa tunnistaa vastuullinen yritys, on joutsenmerkki. Monelle suomalaiselle tuttu joutsenmerkki löytyy yleensä tuotteista, jotka on valmistettu ympäristöä, ihmisiä ja eläimiä kunnioittaen, mutta joutsenmerkkejä myönnetään myös sijoitusrahastoille ja -tuotteille kertomaan niiden vastuullisuudesta. Sijoitusrahastoissa ei saa joutsenmerkin verkkosivun mukaan olla ”yrityksiä, jotka tuottavat fossiilisia

polttoaineita, energiaa fossiilisista lähteistä tai ydinvoimaa”. Myös ase- ja tupakkayhtiöt ja ihmisoikeuksia rikkovat yhtiöt ovat joutsenmerkityissä rahastoissa ehdottomasti kiellettyjä. (Sijoitusrahastot ja -tuotteet N.d.) Joutsenmerkin puuttuminen ei välttämättä kuitenkaan kerro erityisestä vastuuttomuudesta. Kohteeseen ei välttämättä olla vain haluttu jostain syystä hakea joutsenmerkkiä.

Arvosanoja annettaessa yleisin tapa on ESG-lukemien analysointi. ESG-lukemien koontitavat vaihtelevat eri toimijoiden kesken, mutta ne antavat silti jonkinlaista suuntaa yrityksen vastuullisuudesta. Esimerkiksi MSCI, joka on amerikkalainen finanssialan yritys, jakaa yritykset kolmeen eri pääryhmään ja seitsemään alaryhmään. Korkeimmat ESG-lukemat saaneet ovat ns. johtavia yrityksiä ja saavat joko luokituksen AAA tai AA. Näiden jälkeen tulevat ”average”-kohteet, eli tietyllä tapaa keskiarvoiset, jotka saavat joko luokituksen A, BBB tai BB. Huonoimmat ”hidastelijat” taas saavat joko luokituksen B tai CCC. (ESG Ratings N.d.)

Vastuullisen kohteen tunnistaminen on eittämättä yksi vastuullisen sijoittajan haastavimpia tehtäviä. Jokaisella ihmisellä on erilainen käsitys siitä, mikä on vastuullista toimintaa. Selkeiden tunnusmerkkien kuten ESG-arvosanojen tai Joutsenmerkkien lisäksi monet suuret yritykset tarjoavat sivuillaan omia vastuullisuuteen liittyviä tietojaan, kuten päästöjensä määrää vuosittain ja tekojaan kestävän kehityksen hyväksi. Yritysten omat verkkosivut antavat yleensä laajan kuvan yritysten konkreettisista toimista. Varjopuolena tässä tunnistustavassa on kuitenkin sen aikaa vievä luonne sekä se, ettei tietoihin voida täysin luottaa koska tietojen julkaisija ei ole puolueeton lähde.

4.4 Vastuullisen sijoittamisen hyödyt

Vastuullisuudella on useita todistettuja hyötyjä niin osakkeen ostajille, sijoitusyhtiöille, kuin osakeyhtiöillekin. Yksityissijoittajille vastuullinen sijoittaminen antaa mahdollisuuden vaikuttaa tärkeiksi kokemiinsa asioihin ja saada siinä sivussa mahdollisesti myös tuottoa. Sijoittaminen esimerkiksi ympäristöä suojelemaan vastuulliseen rahastoon myös auttaa konkreettisesti sellaisia yrityksiä, jotka jakavat sijoittajan

kanssa samoja arvoja. Sijoitusorganisaatioille tärkeimpinä syinä vastuulliseen sijoittamiseen on sen tarjoama mahdollisuus parempaan maineen ja riskinhallintaan. Kun sijoituspäätökset yrityksessä tehdään tiukan vastuullisuustarkastelun läpi, voidaan olla varmempia, ettei seasta löydy niin sanottuja mätää omenia. Jos sijoituksen kohteena olevasta yrityksestä paljastuu jokin paha epäkohta, esimerkiksi työntekijöiden huonot olot, kuluttajien huijaaminen tai ympäristön likaaminen, niin se vaikuttaa lähes poikkeuksetta yrityksen maineeseen ja sitä myötä myös arvoon. Yrityksen mainehaitta ja arvonlasku heijastuvat myös siihen sijoittaneeseen sijoitusyhtiöön.

Tutkimusten perusteella vastuullisuudella on myös runsaasti muita hyötyjä. Vastuullinen sijoittaminen tuottaa tilastojen mukaan pitkällä aikavälillä paremmin kuin niin sanotusti normaali sijoittamistapa ja sen riskit ovat pienempiä. Korkeimmat ESG-arvosanat omaavat yritykset tuottavat jopa ylituottoa, eli paremmin kuin mitä yleinen markkinakehitys antaisi ymmärtää. Vastuulliset yhtiöt myös saavat pankeilta helpommin lainarahaa, mikä pienentää yritystoiminnan riskejä ja täten vähentää myös osakkeenomistajan riskiä. Taantumien aikaan vastuullisten kohteiden asiakkaat pysyvät todistetusti lojaalimpana yritykselle, jolloin yrityksen arvo ei taantumassakaan välttämättä sukella niin pahasti kuin muu talous. (Landau & Silvola 2019, 21-22.)

4.5 Ongelmat ja riskit vastuullisessa sijoittamisessa

Vastuullisen sijoittamisen ongelmat kiteytyvät hyvin pitkälti ”vastuullisuus”-käsitteen määrittelyn ongelmallisuuteen. Yksityisen vastuullisen sijoittajan on myös hyvä pitää tämä mielessään ennen kuin uskoo sokeasti kaikkia vastuullisuuspuheita yrityksiltä. Vaikka PRI antaa hyvät lähtökohdat vastuullisuuteen ja vastuulliseen sijoittamiseen, niin vastuullisuus-termiä ei olla sijoitusmarkkinoilla määritelty kovinkaan tarkasti tiettyjen numeroiden suhteen, vaan kyse on enemmän tai vähemmän siitä minkä kukin taho kokee vastuulliseksi (Hyrskke, Lönnroth, Savilaakso & Sievänen 2020, 26). Tämä tarkoittaa sitä, että eri sijoituspalveluiden tarjoamat vastuulliset tuotteetkin saattavat erota toisistaan merkittävälläkin tavoilla. Osittain tähän vaikuttaa se, että ESG arvioita antavien toimijoiden vertailukriteerien välillä on suuria eroja (Fitzgeorge-Parker 2020). Työoloja tutkiessa toinen ESG arviota antava toimija saattaa

esimerkiksi tutkia kuinka pitkiä työsuhteita yrityksessä on, kun toisella toimijalla työoloja mitataan sillä, kuinka monta kannetta yritystä vastaan on nostettu työntekijöiden puolelta (ESG: Why the ratings diverge 2020).

Vastuullisuuden trendikkyys ja kova kysyntä, mutta samaan aikaan vaikea määritelmä ja monenlaiset eri ESG-arviot tuovat yksityisellekin sijoittajalle selviä ongelmia ja riskejä. Niin sanottua viherpesua tapahtuu Hankenin apulaisprofessori Hanna Silvolan mukaan varsinkin pienempien yritysten puolelta jonkin verran (Toivonen 2020). Viherpesulla tarkoitetaan sitä, että vastuullisia toimia halutaan korostaa erityisen paljon ja negatiivisia toimia lakaista piiloon asiakkailta. Vaihtelevien ESG-kriteerien takia yksityisen sijoittajan voi olla vaikea havaita kuinka vastuullinen kohde oikeasti on.

Vastuullisesta sijoittamisesta puhuttaessa on välillä puhuttu myös mahdollisesta viherpestä kuplasta ja tämän kuplan puhkeamisesta (Quinson 2020). Kuplalla tarkoitetaan tilannetta, jossa tietylle markkinan alalle virtaa sijoitusten muodossa valtava määrä pääomaa. Jossain kohtaa markkina tietyllä tapaa ylikuumentuu, mikä saa aikaan kuplan puhkeamisen ja arvon sukelluksen. Kuplan puhkeaminen aiheuttaa usein monen kyseisen alan toimijan vararikon, kun pääomaa ei virtaakaan alalle ja toimijoille enää samaan tapaan. Suuri kiinnostus vastuullisuuteen tuo tällä hetkellä vastuullisille kohteille valtavan määrän pääomaa sijoitusten muodossa. On teorisoitu, että jossain kohtaa vastuullisten kohteiden arvot ovat nousseet liian korkealle kohteiden todelliseen arvoon verrattuna ja vastuullisten kohteiden arvot tulevat rymisten alas (Hyrskke, Lönnroth, Savilaakso & Sievänen 2020, 330). Vastuullisen sijoittamisen hyvien tuottojen pysyvyyden puolesta myös jatkossa puhuu kuitenkin se, että vastuullinen sijoittaminen on äärimmäisen laaja-alainen sijoituksen ala, joka pitää vielä allaan montaa erilaista vastuullisen sijoittamisen tapaa. Kuplat syntyvät usein huomattavasti pienempiin aihekokonaisuuksiin, esimerkiksi digialalle 2000-luvun alussa.

4.6 Vastuullinen sijoittaminen tulevaisuuden alana

Asiantuntijat uskovat vastuullisen sijoittamisen jatkavan tulevaisuudessakin samalla nousujohteisella linjalla kuin viimeisen runsaan kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2018 arvioitiin, että vastuullisen sijoittamisen osuus kaikista sijoituksista nousee yli

50 prosenttiin vuoden 2020 aikana, ja peräti yli 95 prosenttiin vuoteen 2035 mennessä (Landau & Silvola 2019, 19). Vastuullista yritystoimintaa pyritään koko ajan lisäämään poliittisilla päätöksillä, joten on odotettavissa että vastuullisuus ei häivy arvona aivan lähivuosina. YK on jo julistanut kestävän kehityksen ohjelman, jonka tavoite on vuodessa 2030 (Kestävän kehityksen tavoitteet N.d.). Euroopan unioni on allekirjoittanut tämän ohjelman ja suunnitellut sen pohjalta eri toimia unionin jäsenmaille (Kestävää kehitystä koskeva EU:n lähestymistapa N.d.). Myös yksittäiset maat vievät konkreettisilla poliittisilla päätöksillä yritystoimintaa yhä vastuullisempaan suuntaan. Esimerkiksi Ruotsi verottaa yrityksiltään 119 dollaria yhtä hiilidioksidin päästötonnia kohden (Rajgopal 2020). Tämä ohjaa Ruotsissa toimivia yrityksiä vähentämään päästöjään, jotta ne saavat vähennettyä maksettavia verojaan ja parantamaan taloudellista tulostaan.

Poliittiset päätökset, sekä uuden ympäristötietoisemman ja tasa-arvoisemman kuluttajasukupolven saapuminen markkinoille takaavat sen, että suuret toimijat vievät toimintaansa yhä enemmän vastuulliseen suuntaan. Ilmastonmuutos tuottaa monille yrityksille myös ihan konkreettisia riskejä esim. raaka-aineiden saatavuuden ja tietyillä alueilla veden saatavuuden kanssa, joten on odotettavissa, että yritykset haluavat itsensäkin takia siirtyä yhä enemmän ympäristöä kunnioittaviin ja vähemmän resursseja kuluttaviin toimintatapoihin, jotta yrityksen tulevaisuuden toiminta ei vaarannu. (Blohmke, Coppola & Krick 2020). Tämän takia vastuullisuus on aihe, johon jokaisen aloittelevan ja kokeneenkin sijoittajan kannattaisi kiinnittää huomiota sijoituspäätöksiä tehdessään.

5 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

5.1 Vauraaksi-verkkokurssin toteutus

Verkkokurssin luontiprojekti aloitettiin luomalla kurssille alustava etenemissuunnitelma alkusyksyllä 2020. Etenemissuunnitelma ja kurssin aiheet valittiin toimeksiantajan omien havaintojen, sekä aiheeseen liittyvän media- ja alakohtaisen keskustelun

pohjalta. Näin sijoittamiseen liittyvään kurssiin löysi tiensä luontevasti osake- ja rahastosijoittamisen lisäksi myös sijoittamisen trendikäs aihealue, vastuullinen sijoittaminen. Verkkokurssin etenemissuunnitelman myötä kurssille luotiin selkeä rakenne (Liite 1). Tämän opinnäytetyön pääaiheiden lisäksi kurssille päätettiin ottaa mukaan myös sijoittamiseen vahvasti liittyvä säästäminen. Kurssin rakenteen selvittyä työssä aloitettiin rakennusvaihe, kirjoittaminen. Teoreettinen viitekehys toimi tärkeänä osana verkkokurssin omaa osaani luodessa, sillä opinnäytetyön teoreettista viitekehystä kirjoitettiin samaan aikaan kurssin teoriaa kirjoittaessa. Kurssin teoria saatiin lopullisesti valmiiksi tammikuussa 2021. Kurssin asiasisältö päätettiin jo projektin alkuvaiheessa tuoda esille videomuodossa (Liite 2) kurssialusta Studego.com:ssa. Kurssin videointi toteutettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun Rajakadun kampuksella ulkopuolisen kuvaajan ja editoijan toteuttamana helmikuussa 2021. Kurssi päästiin siirtämään kokonaisuudessaan Studegon alustalle huhtikuun alussa. Haasteita kurssin luonnissa aiheuttivat aikatauluongelmat jotka johtuivat pääosin koronaviruksen aiheuttamista rajoituksista ja haasteista, sekä videomuodossa toteutetun sisällön aikaa vievästä luonteesta.

5.2 Verkkokysely kurssista ja kyselyn tulokset

Aineistonkeruu verkkokurssista toteutettiin testikäyttäjien parissa toteutetulla verkkokyselyllä. Kysely päätettiin toteuttaa nimenomaan testiversiovaiheessa, jotta kerätyn kyselyaineiston pohjalta voitiin vielä tehdä konkreettisia kehitysehdotuksia kurssin asiasisältöön ennen kuin kurssi laitetaan virallisesti myyntiin. Kyselyn alustana toimi Webropol.

Tyytyväisyyskyselyllä haluttiin selvittää testikäyttäjien mielipidettä verkkokurssin asiasisällön osuvuudesta. Kyselylomakkeen (Liite 3) laadin kokonaan itse ja hyväksytin sen vielä ennen täytäntöönpanoa toimeksiantajallani. Tyytyväisyyskysely toteutettiin verkkokyselyformaattissa osittain projektin loppuvaiheen haastavan aikataulun ja osittain koronapandemian aiheuttamien esteiden takia. Toisaalta verkkokysely koettiin formaattina luontevaksi tavaksi toteuttaa aineistonkeruu, koska itse kurssikin on tarkoitettu toteutettavaksi verkossa. Kysely koostui kokonaisuudessaan avoimista kysymyksistä. Kyselyn tarkoituksena oli sekä tarkentaa verkkokurssin sisällön

osuvuutta, että saada tietoa nuoria sijoittajia kiinnostavista ja askarruttavista aiheista liittyen sijoittamiseen ja vastuulliseen sijoittamiseen. Kysely toteutettiin hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Vastaaminen toteutettiin anonyymisti, jotta yksittäisiä vastauksia ei pystytty yhdistämään yksittäisiin henkilöihin.

Kysely toteutettiin huhtikuun 12. ja 24. välisenä aikana. Kaikki testiryhmään valitut 8 henkilöä suorittivat verkkokurssin kokonaisuudessaan ja kaikki vastasivat heille sähköpostilla lähetettyyn Webropolin verkkokyselylomakkeeseen. Kysely jaettiin kolmeen eri osuuteen: sijoittamisen sisältö, vastuullisen sijoittamisen sisältö ja kurssisisältö kokonaisuutena. Osioissa keskityttiin nimenomaan kurssin asiasisällön pätevyyteen, ei kurssin ulkomuotoon tai yleiseen toimivuuteen.

Osakesijoittamista aloitellessa nuorilla aikuisilla on kyselyn pohjalta selkeitä haasteita ymmärtää osakkeiden merkintäkulujen merkitys, sekä se mikä varsinaisesti luokitellaan isoksi ja mikä pieneksi kulueräksi esimerkiksi omaa sijoitussalkkua perustaessa. Osakesijoittamisen aloittamisessa haasteita olivat ennen kurssia tuoneet varsinkin tunnuslukujen merkitys osakkeiden kannattavuuden analysoinnissa. Osakesijoittamisen toteuttamisessa haasteita aiheuttaa varsinkin osto- ja myyntitoimeksiantojen täysi ymmärtäminen. Lisäksi, vaikka hinnan määräytymisen niin sanottu rautalankamalli, eli kysynnän ja tarjonnan laki, onkin helppo ymmärtää, niin nuorilla aloittelevilla sijoittajilla oli silti vaikeuksia ymmärtää, mikä on varsinaisesti arvokas yhtiö. Esiin nousi muun muassa se, että jos osakkeen "A" hinta on arvokkaampi kuin osakkeen "B" hinta, miten "B" voi silti olla huomattavasti parempi sijoitus, eli käytännössä arvokkaampi, vaikka sen varsinainen rahallinen arvo on alempi. Osakestrategiat koettiin uusien sijoittajien keskuudessa uusiksi ja tärkeiksi tiedoiksi osakesijoittamisen toteuttamisessa. Eri strategiamallit kaipaisivat silti vielä lisää selvennystä vaikkapa esimerkkiyritysten muodossa.

Rahastosijoittaminen koettiin vastaajien keskuudessa tärkeäksi ja varsinkin erilaiset rahastosijoittamisen tavat olivat uutta tietoa muutamille aloitteleville sijoittajille. Esimerkiksi ETF-rahastot vaikuttivat kyselyn perusteella olevan uutta tietoa. Yleisesti perinteisen sijoittamisen osiosta nousi esiin muiden kuin osake- ja rahastosijoitusten puuttuminen. Varsinkin asunto- ja metsäsijoittaminen koettiin kyselyssä tärkeiksi ja

nuoria aloittelevia sijoittajia runsaasti kiinnostavaksi aiheeksi. Nuoria sijoittajia kiinnostaa sijoittamisessa myös osakkeiden tiukempi analysointi ja tuotto-odotusten laskeminen itsenäisesti. Myös laajempi teoria siitä, mitkä eri tekijät vaikuttavat osakkeiden tuotto-odotuksiin, on selkeä kiinnostuksen kohde.

Pääosa nuorista sijoittajista koki, että vastuullista sijoittamista pitäisi tuoda selkeästi lisää esille, mutta osa piti vastuullista sijoittamista pelkkänä pienenä sivuaiheena sijoittamisessa. Vastuullinen sijoittaminen kuitenkin esiteltiin vastaajien mukaan sisällössä kattavasti. Erilaiset vastuullisuuden muodot ja se, kuinka eri yritysten vastuullisuutta pystyy yleisellä tasolla arvioimaan, koettiin tärkeiksi aiheiksi nuorten sijoittajien keskuudessa. Vastuullisen kohteen eri määritelmät koetaan selkeäksi vaikeudeksi nuorten sijoittajien mukaan. Haasteeksi koetaan varsinkin se, että vastuullisuutta käytetään selkeänä markkinointikikkana monissa yrityksessä. Yritykset saattavat esimerkiksi korostaa vastuullisuuttaan kierrätyksen saralla, mutta samalla laiminlyövät vastuullisuutta esimerkiksi logististen päätösten kohdalla saastuttamalla runsaasti tai hallinnollisten päätösten kohdalla ottamalla vastaan lahjuksia ja edistämällä täten korruptiota. Vastuullisessa sijoittamisessa nuoret aloittelevat sijoittajat kokevatkin erityisen tärkeäksi sijoituskohteiden tarjoajan vastuun. Sijoituspalveluja tarjoavan toimijan on selvitettävä perinpohjaisesti vastuullisena tarjoamien tuotteidensa kaikki vastuullisuusulottuvuudet.

Selkeiden esimerkkien puute vastuullisen sijoittamisen toteuttamisessa oli nuorten aikuisten osalta selkeä toive. Perinteisen sijoittamisen toteuttamisessa toki tuotiin esille jo asioita, jotka pätevät myös vastuullisen sijoittamisen toteuttamiseen, mutta vastaajat kokevat tarvitsevansa vielä lisää tietoa tähän liittyen. Syyt vastuullisen sijoittamisen trendiin tuotiin asiasisällössä laajasti esille ja ne olivat nuorilla sijoittajilla-kin monilla jo tiedossa. Vastuullisen sijoituksen yleinen arviointi koettiin kurssisisällön jälkeen helpommaksi. ESG:n ja tunnetuimpien sertifikaattien, esimerkiksi joutsenmerkin, vaatimukset koettiin tärkeäksi aihealueeksi vastuullisen sijoittamisen saralla.

Asiasisällön termistö ja esimerkit koettiin hyväksi. Termistöstä indeksien sisältö ja merkitys oli ennen kurssia koettu turhan haastavaksi ymmärtää. Lisäksi nuoret aikuiset kokevat, että sijoittamisen aloittamiseen kaivataan vielä selkeämmin esimerkkiä konkreettisista sijoitussuunnitelmista.

6 Pohdinta

Tutkimuksen perusteella selkeä huomio teoreettisessa viitekehyksessä ja verkkokurssissa oli perinteisen sijoittamisen osalta asunto- ja metsäsijoittamisen puuttuminen. Nuorten aikuisten kiinnostus asuntosijoittamiseen on ollut koko Suomen tasolla kovassa nousussa, muun muassa Nordean mukaan kyseessä on selkeä viimevuosien trendi (Asuntosijoittamisen suosio kasvaa – koronakevät ei pysäyttänyt trendiä. 2020).

Yleisellä tasolla vastuullinen sijoittaminen koettiin nuorten aikuisten keskuudessa tärkeäksi ja ajankohtaiseksi aiheeksi. Vastuullinen sijoittaminen kuitenkin jakaa nuoriakin sijoittajia. Tähän aiheeseen vaikuttavat melko selkeästi myös ihmisten omat preferenssit muun muassa luonnonsuojeluun ja yleiseen vastuullisuustrendiin liittyen. Tutkimuksen perusteella oli kuitenkin havaittavissa, että vastuullinen sijoittaminen oli pääosin selvä kiinnostuksen kohde nuorten aikuistenkin keskuudessa. Aiempien muiden tutkimusten mukaan vastuullinen sijoittaminen on yleiselläkin tasolla nostanut suosiotaan selkeästi. Tutkimustulosten perusteella voidaan siis todeta, etteivät nuoret aikuiset eroa yleisestä valtavirrasta vastuulliseen sijoittamiseen liittyen millään tavalla. Sijoittaminen on itseasiassa vielä suositumpaa nuorten aikuisten keskuudessa, kuin yleisesti (Lapatto 2020). Selkeästi tärkein huomio vastuullisesta sijoittamisesta nuorten aikuisten keskuudessa oli se, ettei vastuullinen sijoittaminen ole useinkaan perinteistä sijoittamista huonompi vaihtoehto tuottoa tarkastellessa (Landau & Silvola 2019, 21-22.).

Kurssin sisältöä ja tätä kautta myös sijoittamisen termistöä koskevista kysymyksistä nousi esiin yksi selkeä huomio: Aloittelevat sijoittajat kokevat sijoittamisen aloitusvaiheessa tärkeänä sen, että asiat esitellään hyvin selkokielisenä ja selkeitä

ammattitermejä ja ammattislangia vältellen. Tämä olisikin yleisellä tasolla ehkä selkeimpiä kehityskohteita sijoituspiireissä ja pankeissa jotka pyrkivät saamaan nuorista uusia sijoittajia ja täten asiakkaita itselleen. Monella aloittelevalla sijoittajalla innostus stoppaa alan ajoittain vaikeaan termistöön. Muun muassa indeksi-termi oli ollut hankalaa ymmärtää ennen kurssisisältöä.

Yleisesti ottaen työn luotettavuutta voidaan pitää hyvänä. Tulokset, menetelmät ja tiedonkeruu dokumentoitiin tarkasti. Dokumentointiin käytettiin hyödyksi Webropolin tarjoamia työkaluja ja tulokset dokumentoitiin ja teemoiteltiin vielä Excel-sovelluksen avulla. Rajoituksia kyselytulosten yleistettävyyteen ja luotettavuuteen toi ehdottomasti testiryhmän koko. Syyt pieneen testimäärään perusteltiin kuitenkin mielestäni hyvin. Syntyneitä verkkokursseja ei haluttu antaa esimerkiksi monelle kymmenelle ihmiselle, koska kurssin ilmaiseksi jakeleminen olisi vähentänyt merkittävästi tulevia potentiaalisia kurssin hankkijoita. Tämänkin kokoiselta testiryhmältä saadun palautteen pohjalta kurssin asiasisältöön pystytään tekemään jo hyviä konkreettisia kehitysehdotuksia, vaikkakaan tulokset eivät ole täysin yleistettävissä kaikkiin nuoriin aloitteleviin sijoittajiin. Kyselyn tulokset olivat myös teemoiltaan saman suuntaisia ja tämän myötä luotettavia ja yleistettäviä myös isompaan joukkoon.

Kyselytutkimuksen luotettavuutta olisi voinut parantaa vielä selkeämmällä objektiivisuudella. Objektiivisuus oli kohtuullista, mutta muutamissa kyselytutkimuksen kysymyksissä saattoi näkyä läpi mielipiteeni. Esimerkiksi kysymyksessä numero 6., on annettu esimerkkeinä asunto- ja metsäsijoittaminen, mitä pidän kyselyn osalta ehkä harmittavimpana asiana. Toisaalta näiden virheiden tekeminen tutkimustyön aikana varmasti myös toi oppia tulevaisuutta ja seuraavia mahdollisia tutkimustöitäni ajatellen.

Olen kokonaisuutena tyytyväinen siihen millaiseksi projekti lopulta muotoutui. Projekti venyi suunniteltua aikataulua pidemmäksi, mutta toisaalta projektin kanssa kiirehtiminen olisi saattanut vaikuttaa sisällön ja projektin lopputuloksen, verkkokurssin, laatuun merkittävästi. Opinnäytetyön ja projektin aiheen koin itselleni hyvin sopivaksi ja aiheiden mielenkiintoisuus pitikin opinnäytetyön ja projektin

parissa työskentelyn motivoivana ja mielekkäänä. Työ lisäsi entisestään omaa kiinnostusta sijoittamisen maailmaan ja avasi huomattavasti nuorten sijoittajien ajatusmaailmaa ja vaikeuksia sijoittamiseen liittyen.

Lähteet

Asuntosijoittamisen suosio kasvaa – koronakevät ei pysäyttänyt trendiä. 2020. Nordean lehdistötiedote. Julkaistu 24.06.2020. Viitattu 25.4.2021. <https://www.nordea.com/fi/media/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/press-releases/2020/06-24-10h14-asuntosijoittamisen-suosio-kasvaa---koronakevat-ei-pysayttany-trendia.html>

Berg, F., Kolbel, J. & Rigobon, R. 2020. ESG: Why the Ratings Diverge. Julkaistu 21.1.2020. Viitattu 3.12.2020. <https://www.allaboutalpha.com/blog/2020/01/20/esg-why-the-ratings-diverge/>

Blohmke, J., Coppola, M. & Krick, T. 2019. Feeling the heat? Artikkelin ilmastonmuutoksen vaikutuksista yritystoimintaan 12.12.2019. Viitattu 12.12.2020. <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/topics/strategy/impact-and-opportunities-of-climate-change-on-business.html>

Elo, H & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 23.11.2020. <https://janet.finna.fi>, Bisneskirjasto (Alma Talent Pro)

ESG Ratings. N.d. Infosivu finanssialan yritys MSCI:n arviointitavoista ESG:n suhteen. Viitattu 3.12.2020. <https://www.msci.com/our-solutions/esg-investing/esg-ratings>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Teemoittelu. Julkaisussa Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. Viitattu 28.1.2021. <https://janet.finna.fi>, Ellibs.

Fitzgeorge-Parker, L. 2020. What's wrong with ESG ratings?. Euromoney 1.9.2020. Viitattu 3.12.2020. <https://janet.finna.fi>, ABI/INFORM Collection.

Hajauttaminen, eli miten alennat sijoittamisen riskiä? 2020. Artikkelin pörssisäätiön sivuilla oikeaoppisesta hajauttamisesta. Viitattu 20.11.2020. <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/hajauttaminen/>

Hyrskke, A., Lönnroth, M., Savilaakso, A. & Sievänen, R. 2020. Vastuullinen sijoittaja. Helsinki: Kauppakamari. <https://janet.finna.fi>, KauppakamariTieto Ammattikirjasto.

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Julkaisussa Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 28.1.2021. <https://janet.finna.fi>, Ellibs.

Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.11.2020. <https://janet.finna.fi>, Booky

Keski-Heikkilä, A. 2020. Suomessa eletään kaikkien aikojen sijoitus-boomia, ja osake-sijoittajia on jo lähes miljoona – näillä konkari-sijoittajien neuvoilla aloitat sijoittamisen. HS 12.9.2020. Viitattu 20.11.2020. <https://www.hs.fi/talous/art-2000006633190.html>

Kestävän kehityksen tavoitteet. N.d. Tiivistelmä YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Viitattu 10.12.2020. <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Kestävää kehitystä koskeva EU:n lähestymistapa. N.d. EU:n toimet YK:n asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Viitattu 10.12.2020. https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-approach-sustainable-development_fi

Laitinen, O. 2020. Osakesäästötili vs arvo-osuustili. Salkunrakentaja 10.1.2020. Viitattu 20.11.2020. <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/01/osakesaastotili-vs-arvo-osuustili/>

Landau, T. & Silvola, H. 2019. Vastuullisuudesta ylituottoa sijoituksiin. Helsinki: Alma Talent. <https://janet.finna.fi>, Bisneskirjasto (Alma Talent Pro)

Lapatto, M. 2020. Vastuullinen sijoittaminen nosteessa erityisesti nuorten ja ikäihmisten keskuudessa. Uutinen Finanssiala Ry:n nettisivuilla 14.2.2020. Viitattu 27.4.2021. <https://www.finanssiala.fi/uutiset/vastuullinen-sijoittaminen-nosteessa-erityisesti-nuorten-ja-ikaihmissen-keskuudessa/>

Nuoret ostavat kotimaista – yritysten kannattaa kertoa vastuullisuudestaan. 2019. Artikkelin Yrittäjät.fi -verkkosivuilla 25.4.2019. Viitattu 5.12.2020. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/606838-nuoret-ostavat-kotimaista-yritysten-kannattaa-kertoa-vastuullisuudesta#8800d4dc>

Piirainen, J. & Tiihonen, O. 2020. Nuoret aikuiset kiinnostuneet sijoittamisesta entistä enemmän ja tulostakin tulee: "Alle 18-vuotiailla nähty 200 prosentin nousua". MTV Uutiset 16.11.2020. Viitattu 5.12.2020. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuoret-aikuiset-kiinnostuneet-sijoittamisesta-entista-enemman-ja-tulostakin-tulee-alle-18-vuotiailla-nahty-200-prosentin-nousua/7985772#gs.nt7jrs>

Pohjola, M. 2017. Suomen talouskasvu ja sen lähteet 1860–2015. Julkaisussa Kansantaloudellinen aikakauskirja, 113, 3, 268.

PRI-periaatteet. N.d. Vastuullisen sijoittamisen periaatteet avattuna Finsifin verkkosivuilla. Viitattu 28.11.2020. <https://www.finsif.fi/pri-periaatteet/>

Quinson, T. 2020. ESG Market Record Is Causing Bubble Anxiety. Bloomberg 7.10.2020. Viitattu 8.12.2020. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-07/esg-market-record-is-causing-some-bubble-anxiety-green-insight>

Rajgopal, S. 2020. What's The Future Of ESG Investing? Forbes 25.8.2020. Viitattu 10.12.2020. <https://www.forbes.com/sites/shivaramrajgopal/2020/10/25/whats-the-future-of-esg-investing/>

Rinta, E. 2020. Enemmistö suomalaisista uskoo vastuullisen sijoittamisen tuottavuuteen – eettisesti kestävämmät sijoitukset eivät houkuttele. Osuuspankin blogikirjoitus

tus OP:n kyselytutkimuksesta 9.6.2020. Viitattu 29.11.2020. <https://op.media/talous/sijoittaminen/enemmisto-suomalaisista-uskoo-vastuullisen-sijoittamisen-tuottavuuteen-eettisesti-kestamattomat-sijoitukset-eivat-houkuttele-1efd1747fe024a018bb3507e2bcb9793>

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. 6.2. Laadullisen tutkimuksen suhde luotettavuuskysymyksiin. Julkaisussa Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Toinen, uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 28.1.2021. <https://janet.finna.fi>, Ellibs.

Sijoitusrahastot ja -tuotteet. N.d. Joutsenmerkin kriteerit sijoitusrahastoille ja sijoitustuotteille. Viitattu 1.12.2020. <https://joutsenmerkki.fi/kriteerit/sijoitusrahastot-1/>

Teemoittelu. 2020. Jyväskylän yliopiston opetusmateriaali analyysimenetelmistä yliopiston verkkosivuilla 21.4.2016. Viitattu 25.1.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>

Toivonen, M. 2020. Yrityksen vastuullisuus on myös sijoittajan etu – vastuulliset yritykset pärjäävät ja tuottavat paremmin myös koronakriisin aikana. Artikkelin ja haastattelun vastuullisuudesta YLE:n verkkosivuilla 18.11.2020. Viitattu 5.12.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11651538>

Vastuullinen sijoittaminen. 2020. Finanssiala RY:n toteuttama kyselytutkimus vastuullisuusaspekteista yksityissijoittajien sijoituspäätöksissä. Powerpoint-muotoon tiivistetty esitys Finanssiala RY:n verkkosivuilla 3.8.2020. Viitattu 25.1.2021. <https://www.finanssiala.fi/materiaalipankki/tutkimukset/Sivut/default.aspx>

Liitteet

Liite 1 Verkkokurssin rakenne

Tervetuloa Vauraaksi-verkkokurssille / 1 min.

Video

-

Tiina ja Santeri tässä moikka / 2 min.

Video

Kurssin tekijät esittäytyvät.

Kurssin sisältö / 3 min.

Video

Kurssi sisältää neljä osiota, kolme bonusvideota ja yhden sijoitusneuvon. Ensimmäinen osio keskittyy säästämiseen ja kolmen taskun taktikkaan. Se on selkeä ja helppo tapa hoitaa omat raha-asiat koko elämän ajan. Osio sisältää myös videon korkoa korolle-ilmioistä, joka on sinun oma työntekijäsi sijoittamisessa.

Toisessa osiossa käymme tarkemmin läpi sijoittamista. Pääset perille sijoittamisen ainoasta ilmaisesta lounaasta, eri rahastotyypeistä, osakesijoittamisesta ja helmenpominnasta. Opit myös, miten ostaa rahastoja ja osakkeita. Kerromme myös, miten suhtautua epäonnistumisiin sijoittamisessa.

Lyhyt kolmas osio pitää sisällään sijoitusneuvomme ja miksi tarvitset sijoitussuunnitelman.

On fiksua ymmärtää, mitä merkitystä sinun taloudellisilla valinnoilla on meidän kaikkien kannalta. Talous olemme me ja se on myös neljännen osiomme nimi. Vaikka et sijoittaisikaan, näiden asioiden ymmärtämisestä on sinulle hyötyä. Tapaat myös Villen ja Pekan.

Osio 1 A. Säästäminen kartuttaa varallisuuttasi

Video

Jos haluaa tietää, mitä rahoillaan voi tehdä, on tiedettävä kuinka paljon on käytettävissä. Tämän vuoksi aloitamme Vauraaksi-verkkokurssin säästämisestä ja oman talouden perusasioista. Kun ne ovat kunnossa, voi alkaa sijoittaa. Ensimmäinen osio jakaantuu 1 A- ja 1B-osioihin. Tässä 1 A-osiossa kerromme, miksi kannattaa säästää, miten säästämisen voi automatisoida ja käymme lyhyesti läpi budjetoinnin. Budjetoinnin hyöty on ennen kaikkea se, että se tekee oman kulutuksen näkyväksi. Kuulet lisää myös kolmen taskun taktiikasta, joka on helppo systeemi oman talouden hallintaan koko loppuelämän ajaksi.

Osio 1 B. Säästäminen kartuttaa varallisuuttasi

Video

Tässä osiossa keskitymme sijoittamisen yhteen tärkeimmistä asioista eli korkoa korolle-ilmioon. Se tekee työtä sinulle ja on yhtä oleellinen asia sijoittamisessa kuin ilmansuunnat suunnistamisessa. Pitkällä aikavälillä on merkitystä sillä, saatko varoillesi yhden vai kahdeksan prosentin tuoton. Osion lopussa on yhteenveto ja tehtävänanto.

Osio 2 A. Sijoittamalla vauraaksi / 20 min.

Video

Jos et jo sijoita, kakkososio tekee sinusta sijoittajan. Kakkososio on jaettu A ja B-osioihin, joista ensimmäisessä (2 A) käsitellään sijoittamisen perusteita ja rahastoja ja jälkimmäisessä (2 B) osakesijoittamista eli helmenpöimintää. Tässä "A-osiossa kerrotaan ymmärrettävästi mm. eri rahastotyypeistä. Opit myös, miten rahastoihin voi helposti sijoittaa ja mitä asioita kannattaa ottaa huomioon.

Osio 2 B. Sijoittamalla vauraaksi / 25 min.

Video

Videolla Santeri kertoo mitä osakesijoittaminen on ja miten sen voi aloittaa. Sijoittamiseen syvempää osaamista kaipaavalle tässä 2B-osiossa on tietoa erilaisista osakestrategioista ja tunnusluvuista. Jos nämä asiat eivät sinulle heti avaudu, älä huoli - ne eivät ole sijoittamisen alkutaipaleen elintärkeitä asioita. Videolla kerrotaan myös, mitä kannattaa tehdä, kun sijoitusmarkkinoilla rytisee ja miten suhtautua epäonnistumisiin, jotka nekin kuuluvat sijoittamiseen. Lopussa yhteenveto koko kakkososiosta.

Osio 3. Sijoitussuunnitelman tekeminen / 3 min.

Video

Sijoitussuunnitelman tarvitsee jokainen sijoittaja. Videolla kerrotaan miksi se on tarpeellinen ja miten sellaisen voi tehdä. Lopussa on esimerkki tuttavamme sijoitussuunnitelmasta, josta saat apua omasi laatimiseen.

Osio 4. Talous olemme me / 9 min.

Video

Villen ja Pekan tarina. Kuka tahansa meistä voisi olla Ville tai Pekka. Kuvitteellisen esimerkin avulla ymmärrät, miten sinun kuluttamasi euro voi auttaa ruokakauppiasta laajentamaan toimintaansa verkkokauppaan tai miksi appelsiinisadon vähyyys vaikuttaa nauttimasi Pepsi Maxin hintaan.

Vaikka et sijoittaisikaan, on kiinnostavaa tietää, mitä vaikutusta sinun rahan käytölläsi on kokonaisuuden kannalta.

Vastuullinen sijoittaminen / 7 min.

Video

Tältä videolta selviää, miten sijoittamalla voi vaikuttaa paremman maailman puolesta.

Megatrendit / 5 min.

Video

Maailma muuttuu jatkuvasti ympärillämme. Megatrendit vaikuttavat meidän kaikkien arkeen: kulutuskäyttäytymiseemme, asumiseemme sekä yritysten ja valtioiden toimintaan. Megatrendeihin sijoittaminen on suosittu sijoitusstrategia, mutta niiden ymmärtäminen on hyödyllistä, vaikkei sijoittaisikaan.

Mitä itsevaurastuneet ihmiset tekevät toisin?

Video

Videolla kuulet lyhyesti, mikä yhdistää niitä henkilöitä, jotka ovat onnistuneet kasvattamaan varallisuuttaan itse. Kyse on enemmän mielenmallista, ei niinkään suurista alku summista. Yleensä se on tapahtunut myös jonkin toisen asian (esimerkiksi yrittäjyyden) sivutuotteena tai varallisuuden kartuttamisella tavoitellaan jotakin itselle tärkeää asiaa tai unelmaa.

Liite 2 Esimerkki asiasisällöstä kurssilla videomuodossa

Linkki ohjaa YouTubeen ladattuun esimerkkivideoon kurssista. Video on nähtävissä vain allaolevan linkin kautta:

<https://youtu.be/P5JEPuVjEjs>

Liite 3 Kyselyrunko

Sijoittaminen

- Millaista tietoa olisit halunnut lisää osakesijoittamisen aloittamisesta?
- Millaista tietoa olisit halunnut lisää osakesijoittamisen toteuttamisesta?
- Mitä tietoa olisit kaivannut lisää osakestrategioista?
- Arvioi kuinka hyvin eri rahastotyyppien erot tuotiin kurssilla esille?

- Arvioi kuinka hyvin osakesijoittamisen ja rahastosijoittamisen erilaisia riskejä tuotiin kurssilla esille?
- Millaista sisältöä olisit kaivannut vielä lisää perinteisestä sijoittamisesta (osakkeista, rahastoista ja asunnoista)?

Vastuullinen sijoittaminen

- Arvioi kuinka hyvin vastuullisen sijoittamisen käsite määriteltiin?
- Arvioi kuinka hyvin eri vastuullisen sijoittamisen toteutusmenetelmiä tuotiin esille. Arvioi myös avattiinko menetelmät tarpeeksi kattavasti.
- Miten hyvin syyt vastuullisen sijoittamisen trendiin tuotiin mielestäsi esille?
- Miten vastuullisen sijoituskohteen arviointimenetelmät tuotiin mielestäsi esille? Kuinka kattavasti osaat kurssin jälkeen arvioida sijoitustesi vastuullisuutta, verrattuna aikaisempaan.
- Millainen sisältökokonaisuus vastuullinen sijoittaminen mielestäsi oli? Mitä asioita olisit halunnut tietää vielä lisää vastuullisesta sijoittamisesta?

Kurssi kokonaisuutena

- Miten oma sijoitussuunnitelmasi muuttui kurssin sisällön myötä, jos muuttui?
- Miten oma yleinen suhtautumisesi sijoittamiseen muuttui kurssin sisällön myötä?
- Millainen sisällön ymmärrettävyys oli kokonaisuutena? (Käytettyjen termien ymmärrettävyys, esimerkkien ymmärrettävyys ja riittävyys, mahdollinen sisältöön lipsahtanut ammattislangi jne.)
- Millaista perinteiseen ja vastuulliseen sijoittamiseen liittyvää sisältöä toivoisit kurssille vielä lisää?
- Oliko sisältöä mielestäsi liikaa/liian vähän? Etenikö kurssin sisältö esimerkiksi liian hitaasti tai liian nopeasti?
- Anna yleinen arvioksi kurssin sisällöstä (kokonaisuutena).
- Vapaa sana! Jäikö jotain kysymättä johon olisit halunnut ottaa kantaa?